



НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО



АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної
науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)



НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
Кафедра кримінального процесу

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Кафедра юстиції

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури
НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ ЮРИСТІВ
ГО «СТАЛЕ ПРАВОСУДДЯ»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

Харків
«Право»
2025

Відповідальна редакторка *Л. М. Москвич*

Актуальні проблеми судового права : матеріали X міжнар.
А43 наук.-практ. конф. (25 квіт. 2025 р.) / [відп. ред. Л. М. Москвич] ;
Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. кримін. процесу ;
Навч.-наук. ін-т права Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка, Каф. юстиції ;
Нац. ун-т «Одеська юрид. акад.», Каф. орг. суд., правоохорон.
органів та адвокатури ; Нім.-Укр. об-ня юристів ; ГО «Стале правосуддя». –
Харків : Право, 2025. – 376 с.

ISBN 978-617-8612-04-7

Збірник містить матеріали Десятої міжнародної науково-практичної конференції з актуальних проблем судового права, у якій взяли участь відомі вітчизняні та зарубіжні науковці та практики. Організаторами заходу виступили кафедра кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кафедра юстиції ННІ права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», Німецько-Українське об'єднання юристів і ГО «Стале правосуддя». В основу видання покладено доповіді, виголошені учасниками конференції, які торкаються різноманітних аспектів судового права.

УДК 349.42

Матеріали викладено в авторській редакції.
Відповідальність за їхню якість, достовірність,
відсутність текстових запозичень несуть автори.

Відеозапис конференції за посиланням:



© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2025

ISBN 978-617-8612-04-7

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2025

11. The principles and guarantees applicable to advocates (Resolution 2348 (2020). *Text adopted by the Standing Committee*, acting on behalf of the Assembly, on 23 October 2020). URL: <https://pace.coe.int/en/files/28819/html>.

12. The principles and guarantees applicable to advocates. Recommendation 2188 (23 October 2020). URL: <https://pace.coe.int/en/files/28820>.

13. The case for drafting a European convention on the profession of lawyer. (Recommendation 2121 (2018). Assembly debate on 24 January 2018 (6th Sitting) (see Doc. 14453, report of the Committee on Legal Affairs and Human Rights, rapporteur: Ms Sabien Lahaye-Battheu). Text adopted by the Assembly on 24 January 2018 (6th Sitting). Retrieved from <https://pace.coe.int/en/files/24466/html>

14. The principles and guarantees of advocates. Committee of Ministers. Reply to Recommendation № Doc. 15342 (02 July 2021). Adopted at the 1408th meeting of the Ministers' Deputies 30 June 2021. URL: <https://pace.coe.int/en/files/29379/html>

15. Members of the Committee of experts on the protection of lawyers (CJ-AV). Strasbourg, 15 March CDCJ(2022)INF04. Retrieved from <https://rm.coe.int/cdcj-2022-inf04/1680ab4fe6>

16. Council of Europe adopts international convention on protecting lawyers. 12.03.2025. URL: <https://www.coe.int/en/web/portal/-/council-of-europe-adopts-international-convention-on-protecting-lawyers>

17. Б. Дем'яненко. Конвенція // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. К.: Парламентське видавництво, 2011. С.348.

18. Council of Europe Convention for the Protection of the Profession of Lawyer. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/publications/1522_final.pdf

Беспалько І. Л.,
кандидатка юридичних наук, доцентка,
асистентка кафедри кримінального
процесу Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого

ДЕЯКІ ПИТАННЯ УЧАСТІ СЛІДЧОГО У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ ДОКАЗУВАННІ

Досудове розслідування кримінальних правопорушень здійснює слідчий, повноваження якого визначено в ст. 40 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК). Попри відомчу належність, усі

слідчі мають однакові процесуальні права та обов'язки, здійснюють розслідування в однаковому процесуальному порядку. Слідчий є одним із центральних суб'єктів на стадії досудового розслідування, від його дій багато в чому залежить подальше ефективне відправлення правосуддя, а тому чітке визначення статусу слідчого під час провадження досудового слідства є запорукою успішного притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності та відшкодування в повному обсязі збитків, завданих конкретними злочинами [1, с. 75].

Загалом слідчий – це основний суб'єкт доказування на стадії досудового розслідування. Вимога повноти, швидкості, неупередженості дослідження обставин, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, обов'язкова для органу досудового розслідування, який повинен зібрати всі докази, необхідні й достатні для вирішення кожного питання, які буде розглянути суд при постановленні вироку. Слідчий є особливою посадовою особою, яка в передбаченій законом процесуальній формі провадить дослідження в кримінальному провадженні з метою встановлення події кримінального правопорушення, осіб, які його вчинили [2, с. 126]. Розслідуючи кримінальні правопорушення, слідчий вдається до найскладнішого матеріально-пошукового виду дослідження та виконує значний обсяг кримінальної процесуальної діяльності, з огляду на що його визначають ключовим суб'єктом досудової стадії кримінального провадження [4, с. 98].

Відповідно до ст. 93 КПК сторона обвинувачення здійснює збирання доказів шляхом: 1) проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій; 2) витребування; 3) отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, службових та фізичних осіб речей, документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій та актів перевірок; 4) проведення інших процесуальних дій, передбачених КПК (ч. 2 ст. 93 КПК). Докази також можуть бути одержані на території іноземної держави в результаті здійснення міжнародного співробітництва під час кримінального провадження, порядок якого врегульовано розділом IX КПК та відповідними міжнародними договорами України (ч. 4 ст. 93 КПК).

На стадії досудового розслідування слідчий за допомогою визначених кримінальним процесуальним законом способів здійснює пізнавальну діяльність, спрямовану на отримання достовірних знань щодо фактичних даних, які використовуються у процесі доказування. Проте на практиці виникають непоодинокі випадки, коли фактичне пізнання слідчим об-

ставин вчиненого кримінального правопорушення відбувається ще до початку кримінального провадження, тобто в умовах, коли відповідні дані не внесено до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР).

Відповідно до вимог КПК, досудове розслідування починається з моменту внесення відомостей до ЄРДР (ч. 2 ст. 214 КПК). А у ч. 3 цієї статті зазначається, що здійснення досудового розслідування, крім випадків, передбачених цією частиною, до внесення відомостей до реєстру або без такого внесення не допускається і тягне за собою відповідальність, встановлену законом. У невідкладних випадках до внесення відомостей до ЄРДР може бути проведений огляд місця події (відомості вносяться невідкладно після завершення огляду або отримання довідки, висновку спеціаліста). Для з'ясування обставин вчинення кримінального проступку до внесення відомостей до ЄРДР може бути: 1) відібрано пояснення; 2) проведено медичне освідчування; 3) отримано висновок спеціаліста і знято показання технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису; 4) вилучено знаряддя і засоби вчинення кримінального проступку, речі і документи, що є безпосереднім предметом кримінального проступку, або які виявлені під час затримання особи, особистого огляду або огляду речей. Тобто, головний масив способів збирання доказів можливо реалізувати лише після внесення відомостей про вчинене кримінальне правопорушення до ЄРДР. Однак постає питання щодо можливості використання до внесення відомостей до ЄРДР інших процесуальних засобів пізнавальної діяльності слідчого. Такі процесуальні засоби можуть включати окремі заходи забезпечення кримінального провадження, правова природа яких не виключає наявності пізнавального аспекту, зокрема, затримання та тимчасове вилучення майна. На протязі 24 годин до моменту внесення відомостей до ЄРДР є велика вірогідність того, що може бути затримана особа і, відповідно, тимчасово вилучене майно. *Тому, для забезпечення правової визначеності, на нашу думку, у ст. 214 КПК слід передбачити можливість здійснення затримання та тимчасового вилучення майна до внесення відомостей до ЄРДР.*

В нормативній площині правила та умови проведення слідчих (розшукових) дій детально регламентовані, в тому числі й у частині прямої заборони їх проводити, якщо строки досудового розслідування закінчилися, або виникли підстави для його зупинення (ч. 8 ст. 223 та ч. 5 ст. 280

КПК). У разі порушення встановленого правила, отримані докази визнаються недопустимими. Проте для належного пізнання обставин вчиненого кримінального правопорушення залишаються інші засоби збирання доказів, використання яких не обмежується стадією досудового розслідування. До них належать витребування та отримання речей і документів, а також деякі види заходів забезпечення кримінального провадження, такі як тимчасовий доступ до речей і документів, тимчасове вилучення майна і арешт майна. Застосування останніх хоча і передбачає досягнення дієвості кримінального провадження, але фактично вони мають пізнавальну сутність і полягають в отриманні нових знань шляхом реалізації слідчим раціональних методів пізнання, на підставі яких слідчий формує нові знання про обставини вчиненого кримінального правопорушення. *Тому дані засоби доказування можуть бути використані і в разі закінчення строків досудового розслідування. Знову ж таки, для відсутності непорозумінь, це повинно бути визначено на законодавчому рівні.*

Як зазначалось раніше, серед заходів забезпечення кримінального провадження як інших процесуальних засобів збирання доказів найбільш виразну пізнавальну спрямованість мають: тимчасовий доступ до речей і документів, тимчасове вилучення майна та арешт майна. З метою системного вирішення проблем нормативного регулювання процесуальних засобів пізнавальної діяльності слідчого та інших представників сторони обвинувачення в частині можливості неможливості застосування заходів забезпечення кримінального провадження у процесі доказування необхідно також у кримінальному процесуальному законі більш широко врегулювати засоби пізнавальної діяльності. У зв'язку з цим, вважаємо за необхідне внести зміни до ч. 2 ст. 93 КПК наступного змісту: *«Сторона обвинувачення здійснює збирання доказів шляхом проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, службових та фізичних осіб речей, документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій та актів перевірок, застосування окремих заходів забезпечення кримінального провадження».*

На відміну від «отримання», «витребування» (як спосіб збирання доказів) хоча і здійснюється ініціативно (як стороною обвинувачення, так і захисту), але виключає добровільне волевиявлення учасників кримінально-процесуальних правовідносин при передачі предметів і доку-

ментів для їх залучення до кримінального провадження [3, с. 142]. Кримінальний процесуальний закон не визначив процедуру з реалізації повноважень слідчого на застосування «витребування». Зокрема в межах ч. 2 ст. 93 КПК залишається невизначеним питання щодо того, яким чином слідчому скеровувати вимоги до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, службових та фізичних осіб, надсилати до них запити чи в інший спосіб зобов'язувати надавати речі, документи, відомості. Невизначеність щодо застосування «витребування» як засобу пізнання з огляду на ст. 19 Конституції України, яка передбачає, що посадові особи зобов'язані діяти тільки на підставі, в межах повноважень та у спосіб, визначених Конституцією і законами України, демонструє декларативність ч. 2 ст. 93 КПК в частині можливості збирати докази шляхом «витребування». *На практиці «витребування» здійснюється за допомогою запиту, але фактично будь-які засоби звернення з «витребуванням» перебувають поза кримінальним процесом, оскільки порядок звернення не унормовано. Тому необхідно усунути цю проблему та визначити у КПК даний порядок.*

Список використаних джерел:

1. Гуртієва Л., Лукашкіна Т. Теорія доказів у кримінальному провадженні : навч. метод. посібник. Ви. 2-ге, доп. [Електронне видання] / Л. Гуртієва, Т. Лукашкіна; Нац. у-т «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2024–192 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/5de19905-4707-468a-b97a-7878dd65e39f/content>
2. Даньшин М. В., Костенко М. В., Опанесенко Н. О. Місце і роль сторони обвинувачення в досудовому розслідуванні. *Науковий вісник гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2021. № 51. С. 137–140. URL: <https://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc51/29.pdf>
3. Докази та доказування у кримінальному провадженні : навч. посіб. / Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк та ін. – Львів: ЛьвДУВС, 2018. – 272 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/956/1/%d0%94%d0%be%d0%ba%d0%b0%d0%b7%d0%b8%20%d1%82%d0%b0%20%d0%b4%d0%be%d0%ba%d0%b0%d0%b7%d1%83%d0%b2%d0%b0%d0%bd%d0%bd%d1%8f_2018.pdf
4. Лисецький О. О. Слідчий як суб'єкт кримінального провадження : дис. ...канд. юрид. наук.: 12.00.09 / Нац. академія внутрішніх справ. Київ. 2018. 238 с. URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/d7300fc7-af5c-4a93-94e0-00ddf4147f9d/content>

Зміст

НАУКОВІ ТА ПРАКТИКИ

Бакаянова Н. М.	
ЗАХИСТ ПРОФЕСІЇ АДВОКАТА: СУЧАСНИЙ ВИМІР	3
Беспалько І. Л.	
ДЕЯКІ ПИТАННЯ УЧАСТІ СЛІДЧОГО У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ ДОКАЗУВАННІ	9
Бондар І. В., Малярчук Л. С.	
ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ РЕЧОВИХ ПРАВ НА НЕРУХОМЕ МАЙНО: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ	14
Бондарєва М. В., Рабовська С. Я.	
ВИЗНАННЯ ПРАВ ЗАБУДОВНИКА В ПОРЯДКУ СПАДКУВАННЯ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ	18
Гансецька В. В.	
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОБРОЧЕСНОСТІ СУДДІВ: МОЖЛИВОСТІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	22
Говоруха В. І.	
ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРФЕЙСУ ЗАПИТІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ЩОДО ІНФОРМАЦІЇ ПРО ТРАНСПОРТНІ ЗАСОБИ	25
Долинська Т. С.	
ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНСТИТУТУ ПРИСЯЖНИХ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПИ	29
Дудченко О. Ю.	
РОЛЬ І ПОТЕНЦІАЛ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У РЕАЛІЗАЦІЇ МЕХАНІЗМІВ ПЕРЕХІДНОГО ПРАВОСУДДЯ: КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ	32
Зетко Б. І.	
СПРАВЕДЛИВІСТЬ СУДОВОГО РІШЕННЯ ЯК ОДИН ІЗ ПРИНЦИПІВ ПРАВОСУДДЯ.....	34
Кісліцина І. О.	
ДОБРОЧЕСНІСТЬ СУДДІВ ЯК ГАРАНТІЯ ДОВІРИ ДО ПРАВОСУДДЯ: ЄВРОПЕЙСЬКІ ПІДХОДИ ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ	38
Ковальчук І. С.	
ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ПРОКУРАТУРИ У СФЕРІ ОБОРОНИ	43